

Opatička 10, 10000 Zagreb

E-mail: hrvpovjesnica@gmail.com

Zagreb, 15. svibnja 2023.

AGENCIJA ZA STRUKOVNO OBRAZOVANJE
I OBRAZOVANJE ODRASLIH
n/r ravnatelja gosp. Mile Živčića
Garićgradska ulica 18, 10000 Zagreb
E-mail: ured@asoo.hr

Predmet: Mjesto nastave povijesti u Reformi strukovnog obrazovanja – općeobrazovni modul i kurikulum za Povijest

Poštovani gospodine Ravnatelju,

Kao pripadnici struke, ali i kao odgovorni građani, članice i članovi DRUŠTVA ZA HRVATSKU POVJESNICU pozivaju na ponovno preispitivanje mesta koje je pridano nastavi povijesti u reformi strukovnog obrazovanja i na raspravu koja bi uključivala i reprezentativne predstavnike historiografije.

Prema informacija koje smo dobili, nastava povijesti predvidena je samo u trajanju od jedne godine (2 sata tjedno), što znači njezino smanjenje u četverogodišnjem programu. Uvažavajući važnost drugih predmeta za strukovnu izobrazbu, želimo upozoriti da će reduciranje nastave povijesti koja je jedan od temelja općeobrazovnog modula dovesti do smanjenja učeničkih kompetencija u vještina koje su itekako korisne u njihovom budućem životu, pa i nužne za shvaćanje svijeta i odgovorno građanstvo. To je vjerojatno posljedica nedovoljnog razumijevanja uloge koju bi trebala imati upravo nastava povijesti, ne samo u prenošenju faktografskih znanja već i općoj pismenosti i razvoju kritičkog mišljenja.

Prema dosadašnjim informacijama poučavanje povijesti kako predvida Reforma strukovnog obrazovanja svedeno je na jednogodišnje trajanje u trogodišnjim i četverogodišnjim školama, te bi počinjalo s prosjetiteljstvom, odnosno Marijom Terezijom i baziralo bi se na nacionalnoj povijesti izuzev kada su potrebni (neizbjegni) detalji svjetske povijesti.

Reforma strukovnog obrazovanja je neizbjegna. Obrazovanje se mora temeljiti na suvremenim spoznajama i mora biti uskladno tehničkim dostignućima i vještinama koje su za to nužne, a jednak tako treba biti uskladeno s tržistem. Jasno je da je obrazovanje u EU (i u svijetu) vrlo važno, osobito zemljama koje su demografski ugrožene, poput Hrvatske. U nastavku teksta obrazložiti ćemo zašto je opće obrazovanje važno u strukovnom obrazovanju i zašto je važna nastava povijesti i poučavanje i učenje povijesti u suvremenom društvu.

Cilj Reforme treba biti jačanje kvalitete i održivosti strukovnog obrazovanja na način da se pomogne i osnaži strukovne segmente. Zato je nužno učenicima osigurati poučavanje i uveježavanje u vještinama kritičkog i analitičkog mišljenja kako bi ne samo poznavali odredene radne operacije iz struke, već kako bi pridonijeli razvoju struke i analitički predviđjeli potrebne inovacije u struci.

Svakako je nužna reforma koja će mlade ljude znanjem i vještinama učiniti konkurentnima na tržištu rada, no smanjenjem satnice nastave povijesti kao nacionalnog predmeta kojemu je jedan od glavnih ciljeva razvoj nacionalne svijesti, stvaraju se stručnjaci bez razvijenog domoljublja, što će dodatno dovesti do potencijalne brže migracije u druge zemlje, a Hrvatska ionako ima negativnu migracijsku bilancu. Povjesno se pokazalo, a za primjer ćemo uzeti niz agrarnih reformi kao i od države potican odlazak ljudi na privremeni rad u inozemstvo u socijalističkoj Hrvatskoj/ Jugoslaviji, da su ljudi prihvaćali prevladavajuće stavove i životne vrijednosti novih sredina u koje su se naselili/ doselili zbog potrebe da se legitimiraju/ dokažu u novoj životnoj sredini.

Posebno je važno dobro poučavati povijest u strukovnim školama, koje pohađa u postotku više učenika (69,3% učenika pohađa strukovne programe), kako bi bili sposobljeni za aktivno građanstvo kako bi aktivno sudjelovali u oblikovanju moderne i neovisne Republike Hrvatske, a što je naglašeno i u *Nacionalnoj razvojnoj strategiji Republike Hrvatske do 2030. godine*, 2021.:

S ciljem razvoja i postizanja višeg stupnja sigurnosti i blagostanja Hrvatske, [...] uz istodobno očuvanje hrvatskog povijesnog i kulturnog identiteta u doba globalizacije. Promicati nacionalne interese u inozemstvu znači i promicati istinu o Hrvatskoj, hrvatskom narodu i njegovoj povijesti i sadašnjosti, posebno o Domovinskom ratu ... Posebno će se ulagati u infrastrukturu povezani s valorizacijom kulturne, povijesne i prirodne baštine, ... jačanje i promicanje hrvatske kulture, umjetničkog stvaralaštva i participacije u kulturi zaštita, očuvanje, prezentacija i ekonomsko vrednovanje kulturne, povijesne i prirodne baštine.

Koliko će biti moguće adekvatno ekonomsko vrednovanje povijesne baštine ukoliko učenici strukovnih škola ne budu poznavali svoju povijesnu baštinu u europskom i svjetskom kontekstu? Primjerice poznavanja značenje i važnosti Vučedolske kulture za onovremeni europski kontekst i korelacije s područjem Mezopotamije i/ili Egipta. Također, treba li dio mlađih ljudi, školovanih u Republici Hrvatskoj, biti u uvjerenju da je Dubrovnik bio kraljevina ili trebaju znati da je identitet Dubrovnika određen ne samo zidinama kao kulisama filmske franšize već i Dubrovačkim statutom i 1358. kada se iz Statuta brišu odredbe o podložnosti stranoj vlasti? Hoće li moći na vlastitom znanju donijeti utemeljenu odluku, primjerice o datumu obilježavanja Dana državnosti ili Dana neovisnosti kada se spominju informacije poput 7. 6. 879. i knez Branimira, 30. 5. 1990. i Franjo Tuđman, 25. 6. 1991. ili 8. 10. 1991. ili će se morati prepustiti zainteresiranoj manjini koja će raspravu u javnosti voditi u smjeru polarizacije hrvatskog društva i građana na odnose „mi i oni“?

Ne samo da je ugroženo pravo mlađih na kvalitetno obrazovanje, diskriminira ih se i u nejednakom tretmanu i primjeni dokumenata koje je donijela Republika Hrvatska kao što je primjerice *Zakon o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru*, 2021.:

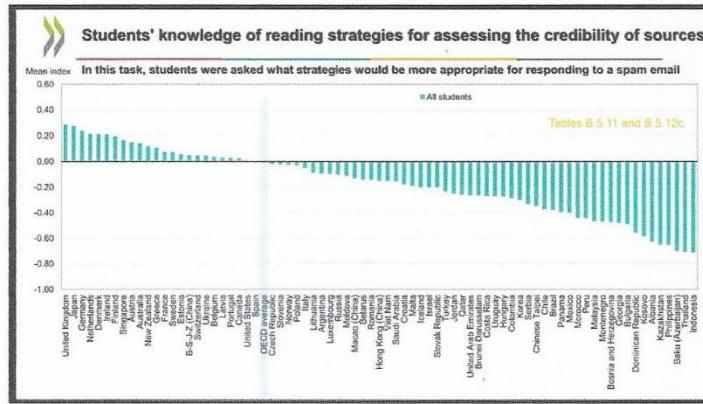
Osiguravanje uvjeta za kvalitetno obrazovanje i učenje u skladu s potrebama osobnog, društvenog i gospodarskog razvoja, socijalne uključivosti te ukidanja svih oblika diskriminacije; jačanje uloge ključnih kompetencija za cijeloživotno ... očuvanje pozitivnih nasljeđa hrvatske obrazovne tradicije.

I Vijeće Europe je naglasilo važnost poučavanja povijesti jer daje znanja kojima se može prepoznati [falsificiranje statistika, izvora, fotografija, zanemarivanje dijela povijesnih izvora i fiksiranje na one koji podupiru nečiju/neku tezu, zlorabljenje povijesti i izvora u svrhu propagande, zanemarivanje ili namjerno izostavljanje povijesnih činjenica itd. – CoE, Rec(2001)15].

Važnost općeg obrazovanja i potrebu povećanja broja sati predviđa i *Nacionalna razvojna strategija*, 2021. u kojoj je navedeno da je na PISA programu međunarodne procjene znanja i vještina potrebno dostići prosjek zemalja OECD-a, a što i analize koje se na razini OECD-a provode potvrđuju (usporedi graf 1., 2. i 3).

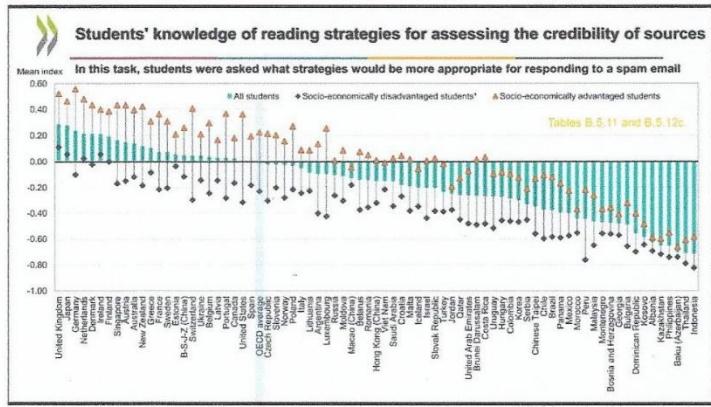
Prema *PISA istraživanju čak i nakon što se uzmu u obzir podatci o BDP-u po stanovniku neke zemlje i usporedbe s rezultatima čitanja pokazalo se kako će, u obrazovnim sustavima s većim udjelom učenika koji su bili poučavani o tome jesu li informacije subjektivne ili pristrane učenici vjerojatnije znati razlikovali činjenice od mišljenja.* (Suarez-Alvarez, J. (2021), "Are 15-year-olds prepared to deal with fake news and misinformation?", PISA in Focus, No. 113, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/6ad5395e-en>.)

Graf 1. Učeničko poznavanje strategija čitanja za procjenu vjerodostojnosti izvora

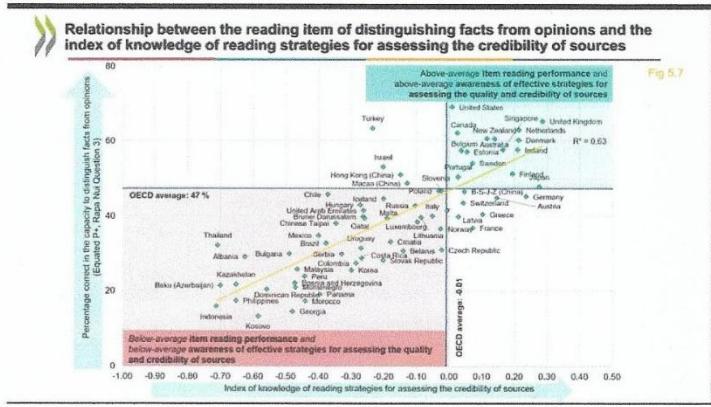
Izvor: Andreas Schleicher 21st-century Readers Developing literacy skills in a digital world. PISA 2018 Results. Programme for International Student Assessment <https://www.oecd.org/pisa/publications/21st-century-readers-a83d84cb-en.htm> (posjet 5.4.2023.)

Graf 2. Učeničko poznavanje strategija čitanja za procjenu vjerodostojnosti izvora

Izvor: Andreas Schleicher 21st-century Readers Developing literacy skills in a digital world. PISA 2018 Results. Programme for International Student Assessment <https://www.oecd.org/pisa/publications/21st-century-readers-a83d84cb-en.htm> (posjet 5.4.2023.)

Graf 3: Odnos između razlikovanja činjenica od mišljenja u pročitanom tekstu i indeksa poznavanja strategija čitanja za procjenu vjerodostojnosti izvora

Izvor: Andreas Schleicher *21st-century Readers Developing literacy skills in a digital world. PISA 2018 Results. Programme for International Student Assessment*
<https://www.oecd.org/pisa/publications/21st-century-readers-a83d84cb-en.htm> (posjet 5.4.2023.)

Ovdje se postavlja pitanje zašto je učenicima srednjih strukovnih škola uskraćeno pravo na kontinuitet obrazovanja kojeg osigurava poučavanje povijesti u osnovnim školama i gimnazijama kako stoji u *Kurikulumu za nastavni predmet Povijest za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj*, 2019.:

Odgoj i obrazovanje u osnovnoj školi i gimnaziji osiguravaju stjecanje temeljnih znanja i vještina potrebnih mlađom čovjeku za budući život i mogućnost daljnog školovanja. Nastava Povijesti ima u tome značajno mjesto. ... Tijekom poučavanja u redovitoj nastavi u koju su uključeni učenici različitih sposobnosti naglasak se stavlja na razvoj vještina uz uporabu tehničkih koncepata: vrijeme i prostor, uzroci i posljedice, kontinuiteti i promjene, rad s povijesnim izvorima, povijesna perspektiva, te usporedba i sučeljavanje. Tehničke koncepte treba tijekom procesa poučavanja i učenja učestalo kombinirati i mijenjati jer se na taj način razvija konvergentno i divergentno mišljenje.

Preostaje nam se nadati, da će odgovorne prosvjetne vlasti ponovno razmotriti planirano smanjenje prostora posvećenog nastavi povijesti u strukovnim školama.

S poštovanjem,

